

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА
ОХОРОНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ”
(для магістрів)

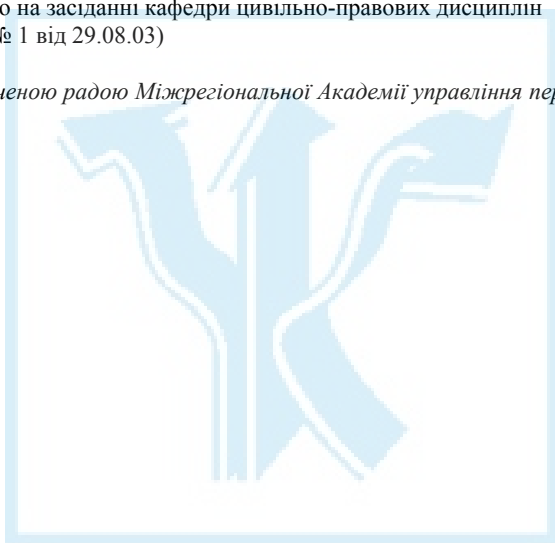
МАУП

Київ 2004

Підготовлено доцентом *О. О. Штефан*

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
(протокол № 1 від 29.08.03)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Штефан О. О. Навчальна програма дисципліни “Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності” (для магістрів). — К.: МАУП, 2004. — 39 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності”, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2004

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для досягнення високого економічного і соціального рівня й підвищення добробуту різних верств суспільства кожна країна потребує розвиненої та добре налагодженої системи інтелектуальної власності. Охорона інтелектуальної власності сприяє використанню і подальшому розвитку місцевих винахідницьких та творчих талантів і досягнень, підтриманню і зберіганню національного потенціалу у сфері інтелектуальної діяльності, залученню інвестицій, стабілізації економічного стану, при якому як вітчизняні, так і іноземні інвестори можуть бути впевнені, що їх права інтелектуальної власності поважатимуться. Наявність у державі сучасної міжнародновизнаної системи охорони інтелектуальної власності є необхідним елементом зрілої державності. Створення саме такої системи має особливе значення для України — держави зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом.

Згідно з Конституцією України, яка гарантує кожному громадянину свободу художньої, наукової і технічної творчості, наша незалежна держава послідовно створює власні механізми захисту інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. В Україні створена певна нормативно-правова база у сфері охорони інтелектуальної власності (31 законодавчий, 25 підзаконних та понад 50 відомчих нормативно-правових актів). Однак певної модернізації і вдосконалення потребує національне законодавство, що сприятиме вирішенню проблем, які виникають при використанні об'єктів інтелектуальної власності, як з юридичних, так і з економічних позицій.

При створенні національного законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності в Україні максимально враховувався багаторічний досвід і практика патентних відомств розвинених країн. Так, на основі загальноновизнаних міжнародних норм було розроблено закони України про охорону прав на такі об'єкти промислової власності, як винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, сорти рослин, топографії інтегральних мікросхем, а також про охорону прав на зазначення походження товарів.

Угода про торговельні відносини між Україною та Європейським Союзом передбачає, що національна система охорони інтелектуальної власності найближчими роками повинна досягти рівня відповідних систем промислово розвинених країн.

Україна активно співробітничала з ВОІВ щодо розробки, удосконалення та введення гармонізованих вимог щодо надання правової охорони об'єктам промислової власності, авторського права та суміжних прав.

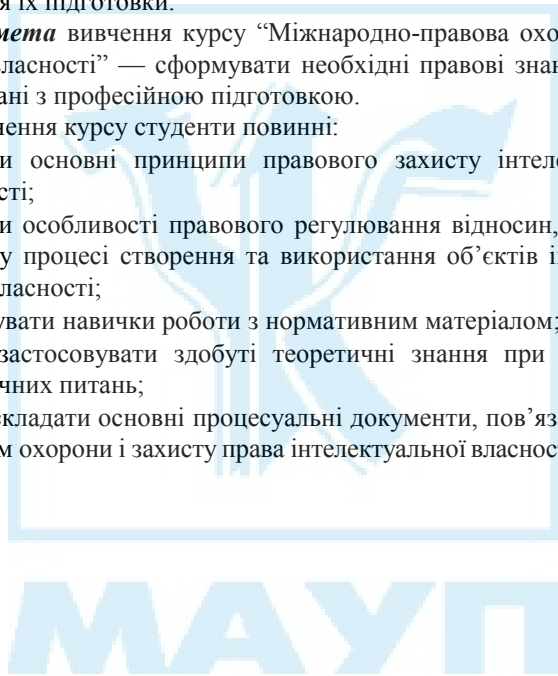
Одним з напрямків співробітництва України з міжнародними організаціями з питань охорони інтелектуальної власності є друкування для потреб українського читача адаптованих видань.

В Україні досі ще не існує як розгалуженої системи професійної підготовки спеціалістів з питань інтелектуальної власності, так і навчальної літератури для їх підготовки.

Основна мета вивчення курсу “Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності” — сформувати необхідні правові знання, невіддільно пов'язані з професійною підготовкою.

Після вивчення курсу студенти повинні:

- засвоїти основні принципи правового захисту інтелектуальної власності;
- вивчити особливості правового регулювання відносин, що виникають у процесі створення та використання об'єктів інтелектуальної власності;
- сформувати навички роботи з нормативним матеріалом;
- вміти застосовувати здобуті теоретичні знання при вирішенні практичних питань;
- вміти складати основні процесуальні документи, пов'язані зі здійсненням охорони і захисту права інтелектуальної власності.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОХОРОНА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ”

№ пор.	Назва розділу і теми
	<i>I. Вступ до інтелектуальної власності</i>
1	Система інтелектуальної власності
2	Історія і еволюція промислової власності
3	Всесвітня організація інтелектуальної власності й міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності
	<i>II. Форми інтелектуальної власності</i>
4	Патенти
5	Авторські й суміжні права
6	Товарні знаки
7	Промислові зразки
8	Географічні позначення
9	Захист від недобросовісної конкуренції
	<i>III. Забезпечення охорони прав інтелектуальної власності</i>
10	Забезпечення захисту прав на промислову власність, авторські й суміжні права
11	Судові процеси з питань інтелектуальної власності
12	Арбітражне врегулювання спорів з інтелектуальної власності
	<i>IV. Міжнародні договори і конвенції у сфері інтелектуальної власності</i>
13	Міжнародно-правові договори і конвенції у сфері авторського й суміжного права
14	Міжнародно-правові договори і угоди у сфері патентного права
15	Угода про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність (TRIPS)
	<i>V. Управління інтелектуальною власністю</i>
16	Управління промисловою власністю
17	Управління авторськими правами
18	Повірений з патентів і товарних знаків
	<i>VI. Нове в інтелектуальній власності</i>
19	Охорона нових технологічних об'єктів
20	Пропоновані міжнародні договори і угоди

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОХОРОНА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ”

Розділ I. Вступ до інтелектуальної власності

Тема 1. Система інтелектуальної власності

Зміст поняття інтелектуальної власності. Загальна характеристика авторського права. Суміжні права як об'єкт правового захисту. Патенти і споріднені поняття. Промислові зразки. Товарні знаки, фірмові найменування і географічні зазначення походження: визначення та основні функції. Поняття недобросовісної конкуренції.

*Міжнародні нормативно-правові акти [1].
Спеціальна література [1–6; 10; 21–25; 29–30; 32; 36; 42–44; 46]*

Тема 2. Історія і еволюція промислової власності

Історія виникнення і еволюція патентів: привілеї (XV–XVIII ст.); національні патенти (1790–1883 рр.); інтернаціоналізація (від 1883 р. і до сьогодні). Історія і еволюція товарних знаків. Історія і еволюція авторського права.

Спеціальна література [11; 16; 35; 45]

***Тема 3. Всесвітня організація інтелектуальної власності
й міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної
власності***

Історія ВОІВ. Структура ВОІВ. Функції ВОІВ. Адміністративні органи ВОІВ. Членство у ВОІВ.

Завдання програми співробітництва з метою розвитку ВОІВ. Співробітництво з метою розвитку у сфері промислової власності: програма підготовки спеціалістів, юридичні консультації та допомоги, створення і зміцнення організацій промислової власності, заохочення раціоналізаторської і винахідницької діяльності, використання патентної інформації, програми для законодавців і працівників судової системи.

Співробітництво з метою розвитку з питань авторського права: підготовка спеціалістів, законодавча і організаційна допомога, публікації.

*Міжнародні нормативно-правові акти [1–3, 34]
Спеціальна література [22–25; 46]*

Розділ II. Форми інтелектуальної власності

Тема 4. Патенти

Поняття патенту. Умови патентоздатності. Патентоздатний об'єкт. Промислова застосовність (корисність) об'єкта. Поняття новизни. Винахідницький рівень (неочевидність). Розкриття винаходу в заявці.

Оформлення і подання заявки на винахід. Ідентифікація винаходу. Практичні аспекти оформлення заявок на винаходи.

Експертиза заявки на винахід. Формальна експертиза: дата подання і дата пріоритету. Пошук з метою визначення відповідного рівня техніки в конкретній галузі. Експертиза по суті.

Порушення патентних прав. Виключне право власника. Здійснення прав на патент. Види порушення патентних прав. Елементи при встановленні порушення патентних прав. Засоби правового захисту, які має власник патенту.

Використання запатентованого винаходу. Вивчення ринку для винаходу. Здійснюваність винаходу. Продаж винаходу.

Примусові ліцензії. Видання недобровільних ліцензій для захисту від зловживань, що виникають у результаті здійснення прав на патент. Видання примусових ліцензій в інтересах суспільства.

Міжнародні нормативно-правові акти [4; 25; 26; 36; 37].

Спеціальна література [12; 15–17; 20–25; 27; 31–36; 46; 50; 51]

Тема 5. Авторські й суміжні права

Охорона авторських прав. Об'єкт авторського права. Права, що охороняються авторським правом: на відтворення; на використання; на звукозапис; на екранізацію; на передачу в ефір; на переклад і переробку; немайнові. Поняття суміжних прав. Суб'єкти авторського права.

Обмеження авторського права: географічні, дозволене використання, нематеріальні товари та ін.

Піратство та інші порушення у сфері авторських і суміжних прав. Поширення піратства. Наслідки піратства.

Засоби судового захисту авторських і суміжних прав. Постанова щодо справи Антона Міллера. Збирання матеріалів про обставини справи третіх сторін. Проміжні постанови. Кінцеві способи судового захисту.

Охорона творів народної творчості. Спеціальні типові положення для національного законодавства з охорони творів народної творчості проти

протиправного використання та інших дій, що завдають шкоди. Регіональна і міжнародна охорона фольклору.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 18–24; 31; 33; 34]
Спеціальна література [1–7; 10; 11; 14; 19; 22–25; 27; 29; 30; 32; 39–44; 46–49]

Тема 6. Товарні знаки

Поняття товарних знаків. Поняття і зміст знаків обслуговування. Поняття колективних і сертифікаційних знаків. Позначення, які можуть бути товарними знаками. Критерії обороноздатності товарних знаків. Умови дистинктивності. Охорона прав на товарні знаки.

Умови використання товарних знаків. Необхідність і обов'язки використання товарних знаків. Умови практичного використання товарних знаків. Наслідки невикористання товарних знаків. Неналежне використання товарних знаків.

Порядок реєстрації товарних знаків. Заявка на реєстрацію. Експертиза: формальна і експертиза по суті. Відмова в реєстрації товарного знаку. Дата реєстрації. Строк дії і продовження права на товарні знаки. Виключення товарного знаку з реєстру: через нездійснення продовження; на прохання зареєстрованого власника; через нездійснення використання; анулювання на підставі недійсності; через втрату знаком його дистинктивності.

Права, що випливають з реєстрації товарних знаків. Право користування товарним знаком. Право не допускати інших до користування знаком. Обмеження виключних прав на публічний інтерес. Санкції за порушення товарних знаків.

Порушення прав на товарний знак; контрафакція і підробка етикеток та упаковок. Порушення прав на товарний знак. Поняття і зміст контрафакції. Підробка етикетки і упаковки.

Зміна щодо права власності на товарний знак. Причини для зміни щодо права власності. Добровільна зміна права власності. Внесення запису про зміну права власності.

Надання ліцензії на використання товарного знаку. Значення надання ліцензії. Правова охорона прав на товарний знак.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 4–7; 9; 15; 27–30]
Спеціальна література [7; 9; 11; 15–25; 27; 31; 33; 35–37; 42–48; 51]

Тема 7. Промислові зразки

Еволюція правової охорони промислових зразків. Правова охорона промислових зразків.

Визнання об'єкта охорони. Зразок як концепція або ідея. Застосування або втілення у виробі. Оцінка зразка за його зовнішнім виглядом. Включення зразків, визначених функцією. Новизна як оригінальність.

Права на промислові зразки. Надання прав. Процедура одержання прав: реєстрація, створення і фіксування. Зміст прав на промислові зразки. Строк дії прав на промислові зразки. Зв'язок з авторськими правами.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 4; 15; 27–30]

Спеціальна література [7; 9; 11; 15–25; 27; 31; 33; 35–37; 42–48; 51]

Тема 8. Географічні позначення

Поняття географічних позначень на національному рівні. Спеціальні види охорони. Реєстрація колективних знаків або сертифікаційних знаків. Законодавство про недобросовісну конкуренцію.

Охорона географічних позначень на міжнародному рівні шляхом багатосторонніх договорів. Паризька конвенція про охорону промислової власності. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, які вводять в оману, зазначень походження товарів. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їх міжнародну реєстрацію.

Охорона географічних позначень на міжнародному рівні відповідно до положень двосторонніх угод.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 4; 6; 12; 27–30]

Спеціальна література [7; 9; 11; 15–25; 27; 31; 33; 35–37; 42–48; 51]

Тема 9. Захист від недобросовісної конкуренції

Стокгольмський акт (1967 р.) Паризької конвенції. Необхідність захисту від недобросовісної конкуренції.

Правова основа захисту. Розвиток законодавства про недобросовісну конкуренцію. Міжнародний захист: ст. 10bis Паризької конвенції про охорону промислової власності. Національний захист: три основні підходи до законодавства про недобросовісну конкуренцію (захист, заснований переважно на національному законодавстві; захист, заснований на загальному законодавстві про цивільну відповідальність і/або законодавстві про “використання чужого імені” і комерційну таємницю; поєд-

нання двох зазначених підходів). Роль судової практики в захисті від недобросовісної конкуренції.

Акти недобросовісної конкуренції: загальне визначення. Види недобросовісної конкуренції. Змішування інформації як прояв недобросовісної конкуренції: загальні обставини, за яких спостерігається змішування; види змішування; змішування щодо зазначень і форми продукту.

Введення в оману як прояв недобросовісної конкуренції: загальні положення. Поняття введення в оману. Твердження, що вводять в оману. Перебільшення, які вводять в оману. Об'єкт введення в оману. Суб'єктивні умови введення в оману. Тягар доказу за умов введення в оману.

Дискредитація конкурентів як прояв недобросовісної конкуренції: загальні положення. Посилання на конкретного конкурента. Об'єкт нападок. Намір або фактичний збиток. Встановлення фактів за умов дискредитації. Неправдиві твердження.

Порушення комерційної таємниці як прояв недобросовісної конкуренції: загальні положення. Поняття комерційної таємниці. Використання і розголошення інформації (колишніми) працівниками. Використання і розголошення інформації конкурентами.

Неправомірне використання досягнень іншої особи ("паразиткування"): загальні положення. Послаблення розпізнавальної здатності або рекламної цінності товарного знаку. Використання чужої репутації. Буквальне копіювання. Акти "паразиткування".

Порівняльна реклама як прояв недобросовісної конкуренції: поняття. Обмеження загального характеру: порівняння, здатні "ввести в оману" і "дискредитувати". Тенденція на користь допущення правових порівнянь. Характерні небезпеки порівняльної реклами. Порівняльна реклама і закони про товарні знаки. Порівняння, здійснені третіми особами.

Інші акти недобросовісної конкуренції: загальні положення. Настирлива реклама, використання почуття страху, надмірний психологічний тиск тощо. Стимулювання збуту: призи, подарунки, лотереї тощо. Перешкоди комерційній діяльності.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 4–6; 9; 29; 31]

Спеціальна література [7; 9–12; 15–25; 27; 29; 31; 33; 35–37; 42–48; 50; 51]

Розділ III. Забезпечення охорони прав інтелектуальної власності

Тема 10. Забезпечення захисту прав на промислову власність, авторські й суміжні права

Загальні положення захисту прав на промислову власність, авторські й суміжні права. Вирішення спорів до пред'явлення позову (заяви) в суд.

Загальні положення із забезпечення захисту прав на промислову власність. Процесуальні дії в патентному відомстві. Цивільно-правові процедури. Кримінальні дії — контрафакція (підробка виробів).

Забезпечення захисту патентних прав. Оцінка дійсності патенту і його порушення. Витрати на судовий розгляд справ про патенти.

Забезпечення захисту авторських й суміжних прав: поняття. Положення про забезпечення прав у міжнародних конвенціях про авторські й суміжні права. Нові міжнародні заходи забезпечення захисту прав. Національне законодавство із забезпечення захисту прав. Заходи, що застосовуються на кордоні держави.

Заходи захисту фонограм, аудіовізуальних творів і комп'ютерних програм від піратства. Причини для прийняття заходів проти піратства. Заходи боротьби з піратством.

Діяльність ВОІВ щодо забезпечення захисту прав. Положення про забезпечення захисту прав в угоді TRIPS.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 4–6; 9; 12; 15; 18–24; 27–31; 33; 34]

Спеціальна література [1–7; 9–25; 27; 29–37; 42–48; 50; 51]

Тема 11. Судові процеси з питань інтелектуальної власності

Огляд рішень, що приймаються відомствами з промислової власності: загальні положення. Процедури, пов'язані з апеляціями. Розпорядча нарада суду перед початком слухання справи. Дослідження доказів. Документальні докази. Речові докази. Експертні свідчення. Дані оглядів стану ринку. Подання доказів.

Судові справи з порушень. Порушення патенту. Порушення авторських прав. Порушення товарного знаку і комерційна діяльність під чужим ім'ям. Порушення зареєстрованих зразків.

Засоби судового захисту. Попередні засоби захисту — проміжна судова заборона. Остаточна судова заборона. Визначення збитків і прибутку.

Міжнародні нормативно-правові акти [1–4; 8; 9; 21; 22; 27–31; 36]

Спеціальна література [1–7; 9–25; 27; 29–37; 42–49; 50]

Тема 12. Арбітражне врегулювання спорів з інтелектуальної власності

Альтернативне врегулювання спорів з інтелектуальної власності. Арбітраж. Примирення. Експертне рішення. Забезпечення захисту прав у міжнародному контексті. Арбітражний центр ВОІВ.

Міжнародні нормативно-правові акти [1–4; 36]
Спеціальна література [1–7; 9–25; 27; 29–37; 42–48; 50; 51]

Розділ IV. Міжнародні договори і конвенції у сфері інтелектуальної власності

Тема 13. Міжнародно-правові договори і конвенції у сфері авторського й суміжного права

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, 9 вересня 1886 р. Основні положення Бернської конвенції: основні принципи, охоронювані твори, суб'єкти прав, охоронювані особи, мінімальний рівень охорони, охоронювані права, обмеження прав, строк охорони. Паризький акт Бернської конвенції. Адміністративні положення Бернської конвенції. Бернська конвенція і країни, що розвиваються.

Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція), 26 жовтня 1961 р. Взаємозв'язок охорони суміжних прав і авторського права. Основний принцип охорони за Римською конвенцією: національний режим. Суб'єкти охорони. Мінімальний рівень охорони, що вимагається конвенцією. Положення, що передбачають дискреційне регулювання здійснення прав. Обмеження прав. Строк охорони. Обмеження формальних процедур. Римська конвенція і країни, що розвиваються.

Інші спеціальні конвенції у сфері суміжних прав: Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Конвенція про фонограми) жовтень 1971 р.; Брюссельська конвенція щодо поширення несучих програми сигналів, що передаються через супутники (Конвенція про супутники), травень 1974 р. Цілі й завдання спеціальних конвенцій. Основні характеристики спеціальних конвенцій. Матеріально-правові положення Конвенції про фонограми. Матеріально-правові положення Конвенції про супутники. Конвенції про фонограми і супутники й країни, що розвиваються.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 18–24; 31; 33; 34]
Спеціальна література [1–7; 10; 11; 14; 19; 22–25; 27; 29–31; 39–44; 46–49]

Тема 14. Міжнародно-правові договори і угоди у сфері патентного права

Паризька конвенція про охорону промислової власності: історичний огляд. Основні положення Паризької конвенції про охорону промислової власності: принцип національного режиму; принцип пріоритету. Положення, що стосуються патентів: незалежність патентів, право на згадування винахідника, ввезення об'єктів, невикористання і примусові ліцензії, пільговий строк для сплати зборів за збереження прав; патенти в міжнародному транспорті; винаходи, що експонуються на міжнародних виставках. Положення про товарні знаки: використання товарних знаків, одночасне застосування одного знаку різними підприємствами; пільговий строк для сплати зборів на продовження, незалежність товарних знаків, загальновідомі товарні знаки; державні герби; офіційні клейма контролю і емблеми міжнародних організацій; передавання товарних знаків; охорона товарних знаків, зареєстрованих в одній країні, в інших країнах Союзу; знаки обслуговування; реєстрація агентом без дозволу власника; характер товарів, маркованих товарним знаком; колективні знаки; товарні знаки на міжнародних виставках. Положення про промислові зразки; фірмові найменування; найменування місць походження і зазначення походження та недоброчесну конкуренцію. Адміністративні та фінансові положення Паризької конвенції.

Договір про патентну кооперацію (РСТ) (введений у дію 24 січня 1978 р.). Функціонування системи РСТ: подання міжнародної заявки; міжнародний пошук; міжнародна публікація; міжнародна попередня експертиза; діловодство в зазначених (або вибраних) відомствах (“національна фаза”). Переваги, що надаються системою РСТ, для патентних відомств, для заявника, для національної економіки і промисловості; технічна інформація.

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків (квітень 1891 р.) і протокол до Мадридської угоди (27 червня 1989 р.). Принципи міжнародної реєстрації за Мадридською угодою. Процедура реєстрації: національна реєстрація у країнах походження; подання заявки на міжнародну реєстрацію; збори, що супроводжують заявку; право пріоритету; експертиза Мадридського бюро; реєстрація; повідомлення і публікація (неправильне оформлення; класифікація товарів і послуг; перелік товарів і послуг, що містять надто невизначені, незрозумілі або неправильні з позицій лінгвістики терміни). Дії міжнародної реєстрації: територіальна дія; юридична дія; строк дії і дата міжнародної реєстрації; зв'язок міжнародної реєстрації з базовою національною. Відмова в наданні охо-

рони: мотиви відмови; строк повідомлення, надісланого до Мадридського бюро; розгляд відмов. Зміни, що зазначають міжнародну реєстрацію: територіальне поширення після реєстрації; інші зміни, неофіційні повідомлення; збори; суть і дія продовження. Повідомлення, надіслані національним відомством, і публікації. Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків (Мадридський протокол).

Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків (6 листопада 1925 р.): принципи міжнародного депонування і основні положення Гаазької угоди. Переваги приєднання до Гаазької угоди.

Договір про закони з товарних знаків (27 жовтня 1994 р.). Положення договору: знаки, до яких застосовується Договір; заявки; представництво; дата подання; підпис; зміни і виправлення, що стосуються заявок і реєстрацій; строк дії реєстрації та його продовження; дотримання положень інших конвенцій; інструкція і типові міжнародні бланки; перехідні положення.

Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків (15 червня 1957 р.). Правові межі й застосування Ніщцької класифікації. Асамблея Ніщцького союзу і Комітет експертів. Застосування і модернізація Ніщцької класифікації.

Віденська угода про введення Міжнародної класифікації образотворчих елементів знаків для товарів (12 червня 1973 р.). Основні особливості Угоди. Переваги міжнародної класифікації.

Локарнська угода про введення Міжнародної класифікації промислових зразків (8 жовтня 1968 р.). Юридична дія і застосування Локарнської класифікації.

Міжнародна конвенція про захист нових сортів рослин (1961 р.). Міжнародний союз з охорони селекційних досягнень (UPOV): критерії надання й обсяг охорони. Акт 1991 р. Конвенції UPOV: визначення; основні зобов'язання Договірних сторін; роди і види, що підлягають захисту; умови надання правового захисту; експертиза заявки; попередня охорона; обсяг прав селекціонера; виведення близькопохідних сортів; вичерпання прав селекціонера; строк дії охорони; адміністративні та прікінцеві положення.

*Міжнародні нормативно-правові акти [1–4; 8–17; 25–30; 32, 35–37]
Спеціальна література [1–7; 9–25; 25; 29–37; 42–49; 50; 51]*

Тема 15. Угода про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність (TRIPS)

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) — ГАТТ, СОТ і Угода TRIPS. Перехідні домовленості й технічне співробітництво. Інституційні заходи. Домовленості про співробітництво з ВОІВ. Загальні положення, основні принципи і прикінцеві положення: визначення інтелектуальної власності, принципи національного режиму, принцип найбільшого сприяння, охорона існуючих об'єктів застереження, виключення об'єктів з міркувань безпеки. Стандарти, що стосуються наявності, обсягу і використання прав інтелектуальної власності: авторські й суміжні права; товарні знаки; географічні позначення; промислові зразки; патенти; топологія інтегральних схем; охорона закритої інформації; контроль за антиконкурентною практикою через договірні ліцензії. Забезпечення захисту прав інтелектуальної власності: загальні зобов'язання; цивільно-правові та адміністративні процедури і засоби захисту; тимчасові заходи; особливі вимоги щодо прикордонних заходів; кримінальні процедури. Придбання і підтримка в дії прав інтелектуальної власності і їх процедури. Відвернення і врегулювання спорів.

Спеціальна література [15–19; 21–25; 33; 36; 42–44; 50; 51]

Розділ V. Управління інтелектуальною власністю

Тема 16. Управління промисловою власністю

Адміністративна структура відомства промислової власності. Діяльність у сфері промислової власності: патентна експертиза; експертиза товарних знаків; експертиза промислових зразків; допоміжні служби; апеляція/опротестування; договір про патентну кооперацію (РСТ); документація та інформація; автоматизація; програми і дослідження.

Патентне відомство: завдання; одержання патентних заявок і зборів; формальна експертиза; публікація заявки; експертиза по суті; відмова у видачі патенту; підтримка патенту в дії; вартість утримання системи; примусові ліцензії; патентно-інформаційні послуги.

Відомство з товарних знаків: завдання; одержання заявок на реєстрацію і збори; попередня експертиза; експертиза абсолютних підстав для відмови в реєстрації; експертиза на наявність абсолютних підстав для відмови в реєстрації; відмова в реєстрації; продовження реєстрації; вартість функціонування системи; служба пошуку.

Відомство промислових зразків: завдання; одержання заявки на реєстрацію і збори; попередня експертиза; відмова в реєстрації; продовження реєстрації; витрати.

Міжурядове співробітництво: Міжнародне бюро ВОІВ, Африканська регіональна організація промислової власності (ARIPO), Африканська організація інтелектуальної власності (ОАР), Угода про субрегіональну інтеграцію країн Андської групи (Андський пакт, або Картахенська угода, укладена в 1969 р.), Центрально-американська угода про охорону промислової власності (укладена 1 червня 1968 р.), Північноамериканська угода про вільну торгівлю (набрала чинності 1 січня 1994 р.), Євразійська патентна організація, Європейська патентна організація.

Співробітництво держав — членів Європейського союзу: патент Співтовариства, закони Співтовариства, контрафактні товари. Уніфіковані закони Бенілюкс щодо знаків і зразків.

Державна підтримка винахідницької діяльності: охорона, допомога, реклама і заохочення; співробітництво винахідників.

Міжнародні нормативно-правові акти [1–4; 8; 9; 25–31; 37]

Спеціальна література [13; 15–17; 21–25; 36; 37; 42–45; 47; 48; 50; 51]

Тема 17. Управління авторськими правами

Інфраструктура для реалізації авторських прав: цілі й функції авторських організацій; організація з охорони і розпорядження авторськими правами; видавничі організації.

Колективне управління авторськими правами. Виконавські права і права на трансляцію, що є предметом управління: передавання авторами прав; становище видавців; зарубіжні партнери; права невідомих авторів.

Дозвіл публічного виконання: обсяг і форма дозволу; розміри роялті; бухгалтерський облік виконуваних і трансльованих творів; ставлення до використання музики без попереднього дозволу.

Документація: члени і клієнти організації колективного управління; документація САЕ; зазначення товарів; документація WWL; міжнародні картки; суфлерські листи.

Розподіл і бухгалтерський облік: принципи розподілу; встановлення ідентичності; стадії розподілу; бухгалтерські звіти; суми розраховані, але не виплачені.

Організація колективного управління авторськими правами: організаційна структура; управлінські витрати; додаткові надходження; комп'ютерні системи.

Громадсько-культурна діяльність: засоби, соціальне забезпечення, культурна діяльність.

Міжнародні нормативно-правові акти [1–4; 18–24; 31; 33; 34]
Спеціальна література [1–7; 10; 11; 14; 19; 22–25; 27; 29–31; 39–44;
46–49]

Тема 18. Повірений з патентів і товарних знаків

Функції патентного повіреного: передзаявочний етап; стадія заявки; публікація заявки; відстрочена експертиза; оспорування; експертиза по суті; зміни; роль у період дії патенту; заявка для іноземних клієнтів; зарубіжні заявки для місцевих клієнтів.

Патентний повірений на підприємствах: придбання прав промислової власності; пошук і моніторинг; документація про рівень техніки; співробітництво з науково-дослідними відділами підприємства; ліцензування; підтримання прав у силі; інші види діяльності.

Асоціації патентних повірених: національні, міжнародні, регіональні.

Функції повіреного з товарних знаків: вибір товарного знаку; заявка на національну реєстрацію; подання власником вітчизняного товарного знаку заявки за кордоном; ліцензування; підтримання товарних знаків після реєстрації.

Вимоги до підготовки патентного повіреного: технічна освіта; грамотність; юридична освіта; особа.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 25; 26; 36; 37]
Спеціальна література [11; 14–16; 19; 20–26; 31–37; 40–47; 49, 50]

Розділ VI. Нове в інтелектуальній власності

Тема 19. Охорона нових технологічних об'єктів

Охорона комп'ютерних програм. Комп'ютер й інтелектуальна власність: комп'ютер і твори, що охороняються.

Охорона винаходів у сфері біотехнології: необхідність охорони; існуюча охорона.

Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів для цілей патентної процедури (набрав чинності 19 серпня 1980 р.): передісторія укладення договору; внесок Договору; основні переваги Договору.

Охорона інтегральних мікросхем: топології інтегральних мікросхем; необхідність охорони. Договір про інтелектуальну власність щодо інтегральних мікросхем (Вашингтон, травень 1989 р.). Обсяг охорони: об'єкти, що охороняються; вимоги до охорони; види охорони; надавані

права; обов'язки власника; недобровільні ліцензії; зворотне конструювання; розкриття; строк охорони. Наслідки правового режиму.

Охорона репрографії. Репрографія та інтелектуальна власність. Аудіо- і відеозаписи.

Охорона нової техніки зв'язку. Супутники: типи супутників. Поширення по кабелю.

Охорона цифрових систем поширення.

Міжнародні нормативно-правові акти [1; 4; 10; 11; 17; 19–24; 32; 33; 35; 36]

Спеціальна література [1–6; 12; 15–17; 19; 21–25; 29–33; 36; 39; 41–45, 48]

Тема 20. Пропоновані міжнародні договори і угоди

Проект договору про патентні закони: джерела міжнародної гармонізації патентних законів; історія підготовки Договору; основна пропозиція Договору.

Проект Протоколу до Бернської конвенції і новий можливий правовий Акт про охорону прав виконавців і виробників: основні пропозиції проекту.

Перегляд Гаазької угоди щодо міжнародного депонування промислових зразків: проблеми, що стоять перед користувачами системи; проблеми, що стосуються відомства із промислової власності; регіональні системи; комітет експертів.

Проект Договору ВОІВ про врегулювання спорів між державами у сфері інтелектуальної власності: мета, сфера застосування договору; засоби врегулювання спорів; консультації; послуги, примирення і посередництво; процедура врегулювання спору за допомогою комісії; арбітраж; адміністративні положення; майбутня діяльність.

Література [7; 19; 22–25; 33; 36; 37; 41]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант контрольної роботи студенти вибирають за першою літерою свого прізвища.

Перша літера прізвища студента	Варіант контрольного завдання
А, Б	1
В, Г	2
Д, Е, Є, Ж	3

З, І	4
Ї, Й, К	5
Л, М	6
Н, О	7
П, Р	8
С, Т	9
У, Ф	10
Х, Ц, Ч	11
Ш, Щ, Ю, Я	12

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Зміст і поняття інтелектуальної власності.

Задача 1

Художник-аматор купив у магазині картину автора Д. і зробив кілька копій з метою продажу. Коли автор вирішив відтворити свою картину і побачив зроблені покупцем копії, де було спалюжено кольоровий фон, він запропонував ці копії знищити.

Покупець не погодився з цією вимогою і заявив, що купив картину в магазині, а тому вона стала його власністю, і як власник він має право розпоряджатися нею на власний розсуд. Тому він відмовився віддати автору картину для відтворення або знищити зроблені ним копії картини.

Автор звернувся до суду за захистом своїх прав.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Яке рішення повинен винести суд? Яка існує відмінність між об'єктом права власності й об'єктом авторського права (стосовно цього випадку)?

Задача 2

Наукові співробітники при вивченні окислювально-відновних властивостей підземних вод встановили, що разом з дощем розчинений у ньому кисень просочується на велику глибину і потрапляє у підземні води. Раніше наукою вважалося, що кисень міститься лише в тонкому поверхневому ґрунті землі. На думку вчених, наукове осмислення відкриття дуже важливе для правильного визначення пошукових робіт. Безпосередньо на цій основі може бути розроблений новий метод пошуку корисних копалин.

Вчені звернулися за консультацією до юриста-патентознавця з метою

закріплення свого пріоритету і авторського права.

Які пояснення повинен надати юрист-патентознавець? Як регулюються відносини охорони відкриттів у міжнародно-правових актах?

Варіант 2

1. Характеристика ВОІВ, правова основа її діяльності; умови вступу до ВОІВ.

Задача 1

Два автори створили малюнки, які було використано при виробництві хустин. Автори вимагали від адміністрації підприємства укласти з ними договір на використання їх малюнків, посилаючись на те, що на всі твори, у тому числі й створені як службове завдання, авторське право належить авторам.

Адміністрація підприємства відмовила задовольнити вимоги авторів, посилаючись на те, що у трудовому договорі прямо записано, що право на використання всіх творчих результатів праці авторів належить роботодавцю. Крім того, адміністрація вважає, що авторами створено промислові зразки, а не твори, що охороняються авторським правом.

Хто має рацію в цьому спорі? Які права мають автори службових творів за міжнародними та національними нормативними актами? Які твори вважаються виконаними як службове завдання?

Задача 2

До Патентного відомства України надійшли дві заявки. Заявнику за більш пізньою заявкою було видано свідоцтво на корисну модель “Прилад для розробки пресових з’єднань”. За раніше поданою заявкою на отримання патенту на винахід “Прилад для випресовування зовнішніх кілець” рішення ще не було прийнято. Автори більш ранньої заявки вважають, що технічне рішення, яке охарактеризовано у формулі корисної моделі, на яку вже видано свідоцтво, не є новим, оскільки повторює сукупність істотних ознак їхньої заявки. Відмінність мають лише назви окремих елементів, а не їх сутність. Тому автори звернулись до патентного повіреного по допомозі в підготовці оскарження.

Власник свідоцтва на корисну модель, дізнавшись про те, що готується оскарження виданого йому свідоцтва, у листі до авторів більш ранньої заявки повідомив, що він працював над рішенням самостійно, не ознайомлений з матеріалами їх заявки і тому його свідоцтво не підля-

гає анулюванню, до того ж тотожність запропонованих ним рішень визначити неможливо, оскільки ним подавалася заявка на корисну модель, а не на винахід.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

В якому порядку можуть бути визнані недійсними видані свідоцтва і патенти? Яке рішення може бути прийнято в розглядуваному випадку безпосередньо при встановленні тотожності обох рішень?

Варіант 3

1. Особливості статусу ВОІС як спеціалізованої установи ООН.

Задача 1

Композитор разом з поетами створив кілька весільних та застільних пісень, які були виконані у концертному залі. Видавництво звернулося до авторів з пропозицією опублікувати ці пісні.

З ким повинен бути укладений договір, якщо видавництво має намір одночасно видати ноти з текстом, а також ноти і текст окремо?

Що треба вчинити, якщо в період підготовки договору один з авторів помре?

Які види співавторства передбачаються міжнародно-правовими актами?

Які права авторів переходять у спадщину і на який строк?

Задача 2

Майстер і технолог розробили і впровадили у виробництво спосіб виготовлення пензликів. Після п'ятимісячного використання запропонованого способу було виявлено його високу ефективність. Автори розробки запропонували адміністрації запатентувати розробку як винахід, але, не отримавши відповіді протягом двох місяців, подали заявку до Патентного відомства на отримання патенту від власного імені. При цьому з метою прискорення отримання виключних прав на створений ними спосіб майстер і технолог вирішили запатентувати його не як винахід, а як корисну модель.

Патентне відомство відмовило у видачі свідоцтва на корисну модель, посилаючись на порушення заявниками чинного законодавства.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Чи правильне рішення, прийняте щодо заявки?

Якщо заявниками було допущено порушення, вкажіть на них. Чи можна усунути ці порушення?

Варіант 4

I. Характеристика Арбітражного центру ВОІС.

Задача 1

Книжкове видавництво уклало з автором Б. договір про видання монографії “История Заполярья”. Рукопис отримав позитивний висновок рецензентів. Але водночас було зроблено зауваження, з якими автор погодився і висловив бажання внести в рукопис відповідні уточнення і доповнення. Видавництво передало автору рукопис на доопрацювання протягом чотирьох місяців. Автор раптово помер. Видавництво звернулося до спадкоємців померлого з пропозицією доручити історика К. доопрацювати рукопис. Спадкоємці погодились.

Кого слід вважати автором виданої доопрацьованої монографії відповідно до міжнародно-правових та національних нормативних актів?

Задача 2

На підприємстві художніх промислів було розроблено нову модель чайного сервізу, розписаного за ескізами художника М. У зв’язку із запуском моделі у виробництво, який має відбутися, постало питання про необхідність забезпечення охорони прав підприємства і художника-дизайнера. В юридичній фірмі, до якої звернулися представники підприємства за консультацією, пояснили, що найефективнішим способом захисту буде визнання цієї моделі промисловим зразком.

Але зробити це неможливо, оскільки розроблене художньо-конструкторське рішення зовнішнього вигляду виробу не має промислового застосування, бо передбачає ручний розпис кожного виробу.

Проте, на думку фахівців юридичної фірми, треті особи не зможуть скористатися цією розробкою, яка є твором декоративно-прикладного мистецтва і не може бути використана без згоди її автора, тобто художника-дизайнера.

Чи є правильною надана консультація? Якою має бути консультація згідно з міжнародно-правовими актами?

Варіант 5

1. Міжнародне бюро ВОІС: структура і повноваження.

Задача 1

На замовлення телебачення П. і Г. здійснили переклад низки неохоронюваних творів зарубіжних авторів на українську мову. Між перекладачами і телебаченням виникла суперечка з приводу виплати винагороди й подальшого використання перекладів. Телебачення вважає, що оскільки перекладено неохоронювані твори, то й переклади є неохоронюваними. Крім того, взагалі викликає сумнів, що переклади можуть мати творчий характер. Тому телебачення погодилось розрахуватися з перекладачами як за виконану ними технічну роботу, тобто як за підрядковий переклад. У подальшому, на думку видавців, переклади підлягають вільному використанню і у крайньому разі на них може бути отримана ліцензія.

Перекладачі звернулися за консультацією.

Якою повинна бути консультація з цього питання? У чому полягала творча робота перекладачів відповідно до міжнародних конвенцій? Чи відбивається на охороні перекладу обставина, що він може бути створений з охоронюваного чи неохоронюваного твору?

За якою умовою може бути видана ліцензія на використання творів авторів?

Задача 2

Працівники технологічного бюро Ч. і Х. у встановленому законом порядку були визнані авторами винаходу — нового способу отримання гашеного вапна, який вони розробили, працюючи на підприємстві. До суду надійшли позови від начальника технологічного бюро Ф. і співробітника бюро В., які вимагали включення їх до співавторів винаходу. У позовній заяві Ф. вказував, що він як начальник бюро здійснював загальне керування роботами, які завершилися створенням нової технології отримання гашеного вапна. У позові В. вказував, що саме він підказав Ч. і Х. основну ідею нового способу, а також виконав велику роботу з пошуку й аналізу аналогів винаходу, результати якої він передав відповідачам.

Чи підлягають задоволенню заявлені позовні вимоги (на яких підставах)?

Варіант 6

1. Паризька конвенція про охорону промислової власності та створення Паризького союзу.

Задача 1

По радіо в науковій рубриці було передано в ефір статтю Р. “Результати дослідження дна Світового океану”. Автор статті почав вимагати від радіокомітету виплати йому винагороди і в подальшому без його згоди заборонив передавати статтю в ефір. Радіокомітет заявив, що згідно з авторським законодавством будь-які опубліковані статті можуть бути передані в ефір без згоди автора і без виплати йому винагороди.

Хто має рацію в цьому спорі? В яких випадках допускається використання творів без згоди автора і без виплати йому винагороди відповідно до міжнародно-правових і національних нормативних актів?

Задача 2

П. є автором винаходу “Пристрій для біохімічного очищення стічних вод”, який він створив при виконанні службового завдання. Попередньо на цей винахід було отримано авторське свідоцтво, яке за заявою підприємства замінено в 1993 р. на патент України. Проти цього П. не заперечував. Дізнавшись, що підприємство успішно реалізує його розробку після укладення кількох ліцензійних угод, П. почав вимагати виплати йому еквівалентної винагороди. Підприємство не заперечувало проти цього, але підходи сторін до визначення розміру винагороди суттєво розбігалися. П. звернувся до суду, вимагаючи призначити йому винагороду на рівні 35–40 % отриманого підприємством прибутку.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Чи підлягає задоволенню позов П.? Чи повинні виплачувати винагороду П. підприємства, які почали використовувати його розробку ще тоді, коли вона охоронялась авторським свідоцтвом?

Варіант 7

1. Принцип національного режиму за Паризькою конвенцією про охорону промислової власності.

Задача 1

Автори навчального посібника уклали договір з видавництвом, не

вказавши в ньому строку його видання і строк дії договору. Через рік з дня передання видавництву рукопису автори поцікавилися, коли їх посібник буде видано. Не отримавши відповіді, вони передали посібник іншому видавництву, обумовивши строк його видання. Договір з першим видавництвом вони обіцяли розірвати. Коли автори повідомили видавництву про розірвання договору, воно відповіло їм, що оскільки строк у договорі не передбачений, це означає, що права на цей посібник передані видавництву назавжди, і автори посібника жодних авторських прав не мають.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Хто має рацію в цьому спорі і як він повинен бути вирішений, якщо автори звернуться з позовом до суду? Які суттєві умови авторського договору? У чому полягають суттєві відмінності між авторським договором про передання виключних прав і невиключних прав?

Задача 2

Акціонерне товариство, яке має патент на “Способи надання ефекту напівпрозорості тканин”, виявило, що на базарі реалізується тканина, суттєво подібна його продукції. У результаті перевірки було встановлено, що аналогічна тканина виготовляється і постачається в торговельну мережу двома іншими підприємствами. Акціонерне товариство вимагало припинення виробництва тканин за їх технологією і відшкодування порушниками завданих йому збитків. Обидва підприємства з вимогами акціонерного товариства не погодились, у зв’язку з чим товариство звернулося з відповідним позовом до арбітражного суду.

У порядку судового розгляду один з відповідачів у поясненні щодо позову заявив, що він використовує запатентований акціонерним товариством спосіб виробництва тканин, але суттєво вдосконаливши його, що підтверджується поданою ним заявкою на видачу патенту на винахід “Спосіб отримання крученої нитки”.

Другий відповідач взагалі заперечив, що знає про розробку позивача, і стверджував, що використовує власну оригінальну технологію, за допомогою якої досягається подібний ефект, але розкривати її не збирається.

Як повинні бути вирішені спори, що виникли?

Чи зміниться розв’язання задачі, якщо друге підприємство є зарубіжною фірмою, яка виробляє тканини за кордоном, а на український ринок тканина постачається українською торговельно-закупівельною фірмою?

Варіант 8

1. Вимоги, встановлені Паризькою конвенцією щодо патентів, знаків, промислових зразків, фірмових найменувань, вказівок походження продукту, недобросовісної конкуренції, національної адміністрації, які є обов'язковими для всіх членів Союзу.

Задача 1

На замовлення театру автори написали лібрето до опери, за що отримали винагороду за мінімальною ставкою, що становить 4 % суми валового збору, який надходить від продажу квитків за публічне виконання.

Опера кілька разів ставилась у Києві та в інших містах країни. У цьому зв'язку авторів лібрето цікавлять такі питання:

- чи мають право інші театри, а також радіомовлення і телебачення без укладення з ними договору використовувати їх твір, що переданий одному театру;
- як і в якому розмірі вони можуть отримати винагороду за використання їх твору іншими організаціями.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Задача 2

Співвласниками свідоцтва на корисну модель “Прилад для кондиціонування повітря” надійшла пропозиція від закритого акціонерного товариства про продаж свідоцтва.

Двоє з трьох співвласників висловили готовність продати свідоцтво на запропонованих умовах, але третій співвласник проти цього категорично заперечував, доводячи, що необхідно продовжити вдосконалення приладу й отримати патент на винахід, який у подальшому може бути реалізований набагато вигідніше.

Оскільки згоди не було досягнуто, співвласники свідоцтва звернулися до юриста.

Яке роз'яснення повинен дати юрист? Які способи переуступки патентних прав на використання запатентованих розробок передбачені чинним національним законодавством і міжнародно-правовими актами? Чи може корисна модель одночасно бути запатентована як винахід?

Варіант 9

1. Європейська патентна організація і Європейська патентна конвенція.

Задача 1

Колектив авторів уклав договір з видавництвом про видання підручника з фізики. Видавництво виконало велику роботу з підготовки підручника до видання і виплатило авторам 60 % винагороди. Але через відсутність коштів видання підручника було передано іншому приватному підприємству. Автори встановили, що рукопис другим видавництвом був загублений.

Коли рукопис знайшовся, з'ясувалось, що главу, яку написав автор, що помер, було замінено на главу, підготовлену іншою особою без згоди спадкоємців померлого і колективу авторів підручника.

Авторів цікавлять питання:

- чи мало право видавництво без їх згоди передати видання підручника іншому видавництву;
- до кого і які вимоги вони можуть пред'явити у зв'язку з втратою рукопису;
- як слід оцінити заміну глави, яка була написана померлим, на главу іншого автора?

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Задача 2

Електромеханічний завод звернувся до виробничого об'єднання з пропозицією придбати в останнього виключну ліцензію на виробництво реверсивного вентильного електродвигуна. При підготовці проекту ліцензійного договору між сторонами виникло багато суперечностей щодо порядку і умов оплати, обсягів виробництва і можливостей подальшого вдосконалення розробки. Об'єднання і завод звернулись до спеціалізованої юридичної фірми з проханням допомогти їм скласти ліцензійний договір згідно із звичайною практикою. Необхідну консультацію сторонам було надано, однак і після цього сторони не змогли дійти згоди. Оскільки електромеханічний завод вже виконав значну підготовчу роботу до виробництва зазначених електродвигунів, він звернувся до господарського суду з позовом про примушення виробничого об'єднання видати ліцензію.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Як повинен вчинити господарський суд? Як вирішуються в ліцензійних договорах умови про оплату, удосконалення та інші звичайні питання?

Варіант 10

1. Поняття регулювання і управління у сфері інтелектуальної власності.

Задача 1

На низці підприємств Львова випускаються вироби з використанням творів декоративно-прикладного мистецтва, деякі з них створені штатними, а деякі — позаштатними працівниками.

Одні підприємства виплачують винагороду лише позаштатним художникам, з якими уклали договір. Штатним художникам відмовляють у виплаті винагороди, посилаючись на те, що вони виконували роботу за отримувану заробітну плату. Інші підприємства відмовляються виплатити винагороду й позаштатним художникам, посилаючись на те, що їх твори опубліковані й вони вже отримали відповідну винагороду.

Спираючись на які норми чинного національного законодавства і міжнародно-правових актів можуть бути захищені інтереси художників?

Задача 2

Текстильний інститут, який має патент на “Способи отримання фасонної пряжі з ворсовим ефектом”, встановив, що запатентовану ним розробку використовують кілька підприємств без його згоди. Інститут звернувся до цих підприємств з вимогою припинити подальше використання його розробки і відшкодувати завдані збитки. Деякі з користувачів визнали правомірність вимог інституту і висловили готовність укласти з ним ліцензійну угоду.

Але два підприємства — текстильний комбінат і трикотажна фабрика — відхилили вимоги інституту, посилаючись на те, що розробку вони використовували правомірно. При цьому текстильний комбінат зазначив, що цю технологію він викупив в іноземній фірмі, що створила його раніше і незалежно від інституту. А трикотажна фабрика стверджувала, що почала використовувати цей спосіб пряжі ще тоді, коли він охоронявся авторським свідоцтвом СРСР, який потім був обмінений на патент України.

Незадоволений отриманими відповідями інститут звернувся до арбітражного суду з позовом про захист своїх патентних прав.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Яке рішення повинен прийняти господарський суд?

Визначити, чи зміниться рішення, якщо:

- текстильний комбінат доведе, що відповідна розробка була виконана інститутом на його замовлення;
- буде встановлено, що трикотажна фабрика почала використовувати розробку після подання інститутом заявки на отримання патенту, але до його видачі?

Варіант 11

I. Міжнародно-правова регламентація захисту від недобросовісної конкуренції.

Задача 1

При підготовці опери “Запорожець за Дунаєм” до постановки, де виконавцями головних ролей були нові артисти, радіостудія звернулася до театру за дозволом одночасно транслювати це виконання по радіо. До театру звернулася також фірма грамзапису з проханням створити умови для виробництва запису виконуваного спектаклю. Дізнавшись про це, виконавці заявили адміністрації театру про свою незгоду, вказавши, що цим порушуються їх права і вони не будуть заперечувати проти передачі в ефір їх виконання лише починаючи з другого спектаклю.

Якими правами користуються виконавці й виробники фонограми? Які вони мають засоби захисту за національними та міжнародно-правовими нормативними актами?

Задача 2

Група осіб отримала патент на “Спосіб отримання палива для двигунів внутрішнього згоряння”. Спочатку за згодою всіх співвласників патенту ними було укладено кілька ліцензійних договорів, винагорода за які розподілялась між усіма власниками патенту порівну. Але згодом між співвласниками виникли суперечки, пов’язані з розподілом винагороди. Так, патентовласники, які активно займалися комерційною реалізацією розробки, вважали, що їх частка винагороди повинна бути збільшена. Крім того, вони вказували, що деякі особи включені до складу патентовласників безпідставно, оскільки не брали безпосередньої участі у створенні розробки.

Їх опоненти, не оспорюючи по суті останнього доводу, вказували, що без їх участі як заявників патент на розглядувану розробку взагалі неможливо було б отримати групою фізичних осіб, оскільки базою для

створення розробки були результати науково-дослідної роботи, яких було досягнуто при виконанні службового замовлення в період їх роботи в Інституті.

Супротивні сторони звернулися до юриста за консультацією.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Які роз'яснення повинні бути надані? Як використовується запатентована розробка, якщо між співвласниками патенту не досягнуто згоди?

Варіант 12

1. Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків.

Задача 1

Автор-початківець П. опублікував свій твір у районній газеті. Твір було опубліковано під псевдонімом. Через деякий час П. виявив видання свого твору в серії фентезі. Згодом було виявлено, що інше видавництво опублікувало твір П. у збірці, вказавши, що він перекладений з англійської. Нарешті, в Естонії виданий твір П. був перейменований і автором зазначався відомий англійський фантаст.

Які допущені порушення прав автора і якими є заходи їх захисту за національними та міжнародно-правовими нормативними актами?

Задача 2

Групі осіб було видано патент на “Систему змащення двигунів внутрішнього згорання”. Громадянин Ж. подав до них позов про визнання його автором винаходу, на який відповідачам було видано патент. Ж. мотивував свій позов тим, що у винаході відповідачі використали такий самий принцип дії, що й у розробленій ним системі, на яку він подавав заявку роком раніше, ніж відповідачі. Але заявку позивача було відхилено через відсутність у ній новизни і промислового застосування.

Відповідачі позов не визнали, пояснюючи, що не знали про існування розробки, яку створив Ж., оскільки відомості про неї автором не оприлюднені, заявку Ж. було опубліковано вже після подачі ними заявки. Крім того, вони вважають, що за низкою ознак розроблена ними система змащення принципово відрізняється від розробленої Ж.

Суд визнав позовні вимоги Ж. безпідставними і відмовив йому в позові. У касаційній скарзі Ж. вказав, що суд не врахував суттєвого моменту, а саме його пріоритет у подачі заявки. Щодо подібності технічного

рішення позивача і відповідачів, то воно підтверджується тим, що при повторному поданні заявки Ж. було відмовлено у видачі патенту з посиланням на патент відповідачів. Тому Ж. просив апеляційну інстанцію скасувати рішення суду, визнати його авторство на винахід, на який патент видали відповідачам, і анулювати виданий їм патент.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Яке рішення повинно бути прийнято щодо апеляційної скарги Ж.? У чому полягає відмінність між спорами про авторство, пріоритет, новизну і визнанням патенту недійсним?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Патенти і споріднені поняття.
3. Товарні знаки, фірмові найменування і географічні позначення походження.
4. Недобросовісна конкуренція.
5. Історія і еволюція патентів та товарних знаків.
6. Історія і еволюція авторського права.
7. Всесвітня організація інтелектуальної власності.
8. Програми співробітництва з метою розвитку ВОІВ.
9. Умови патентоздатності.
10. Використання запатентованого винаходу.
11. Примусові ліцензії.
12. Корисні моделі.
13. Охорона авторських прав.
14. Права, що охоплюються авторським правом.
15. Суміжні права.
16. Обмеження авторського права.
17. Піратство й інші порушення.
18. Засоби судового захисту.
19. Позначення, які можуть бути товарними знаками.
20. Права, що впливають з реєстрації товарних знаків.
21. Порушення права на товарний знак, контрафакція і підробка етикеток та упаковки.
22. Фірмові найменування.
23. Правова охорона промислових зразків.
24. Зв'язок промислових зразків з авторськими правами.
25. Охорона географічних позначень на міжнародному рівні.

26. Акти недобросовісної конкуренції.
27. Забезпечення захисту авторських і суміжних прав.
28. Діяльність ВОІВ із забезпечення захисту прав на промислову власність.
29. Положення про забезпечення захисту прав в Угоді TRIPS.
30. Альтернативне врегулювання спорів з інтелектуальної власності.
31. Забезпечення захисту прав у міжнародному контексті.
32. Основні положення Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів.
33. Паризький акт Бернської конвенції.
34. Бернська конвенція і країни, що розвиваються.
35. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і органів ефірного мовлення (Римська конвенція).
36. Основний принцип охорони за Римською конвенцією: національний режим; суб'єкти охорони; мінімальний рівень охорони, що вимагається Конвенцією; обмеження; строк охорони.
37. Римська конвенція і країни, що розвиваються.
38. Загальна характеристика спеціальних конвенцій у сфері суміжних прав (матеріально-правові положення Конвенції про фонограми, Конвенції про супутники).
39. Основні положення Паризької конвенції про охорону промислової власності.
40. Договір про патентну кооперацію (РСТ).
41. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків і Протокол до Мадридської угоди: основні положення.
42. Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків (Мадридський протокол).
43. Основні положення і переваги Гаазької угоди про міжнародне депонування промислових зразків.
44. Договір про закони з товарних знаків.
45. Загальна характеристика Конвенцій щодо класифікації (Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків; Віденська угода про введення Міжнародної класифікації образотворчих елементів знаків для товарів; Локарнська угода про введення Міжнародної класифікації промислових зразків).
46. Міжнародна конвенція про захист нових сортів рослин.
47. Загальні положення, основні принципи і прикінцеві положення Угоди TRIPS.

48. Забезпечення захисту прав інтелектуальної власності за Угодою TRIPS.
49. Адміністративна структура відомства промислової власності: патентне відомство; відомство з товарних знаків; відомство промислових зразків; міжурядове співробітництво.
50. Колективне управління авторськими правами.
51. Функції патентного повіреного.
52. Патентні повірені на підприємствах.
53. Функції повіреного з товарних знаків.
54. Вимоги до підготовки патентного повіреного.
55. Охорона комп'ютерних програм.
56. Охорона у сфері біотехнології.
57. Охорона інтегральних мікросхем.
58. Охорона репрографії.
59. Охорона нової техніки зв'язку.
60. Охорона цифрових систем поширення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Міжнародні нормативно-правові акти

1. *Конвенція* про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності. — Стокгольм, 1967.
2. *Угода* між Організацією Об'єднаних Націй і ВОІВ, 1974 р.
3. *Угода* про штаб-квартиру ВОІВ, 1970 р.
4. *Паризька конвенція* про охорону промислової власності. Париж, 1883 р. Доповнена Мадридським протоколом 1981 р. Доповнення до Паризької конвенції. Брюссель, 1900 р.; Вашингтон, 1911 р.; Гаага, 1925 р.; Лондон, 1934 р.; Лісабон, 1958 р.; Стокгольм, 1967 і 1979 р.
5. *Мадридська угода* про міжнародну реєстрацію знаків 1891 р. Доповнена Мадридським протоколом 1989 р. Доповнення до Мадридського протоколу, 1989 р. Доповнення до Паризької конвенції, Брюссель, 1900 р.; Вашингтон, 1911 р.; Гаага, 1925 р.; Лондон, 1934 р.; Лісабон, 1958 р.; Стокгольм, 1967 і 1979 р.
6. *Мадридська угода* про недопущення неправдивих або таких, які вводять в оману, позначень походження товарів, 1891 р. Доповнення. Вашингтон, 1911 р.; Гаага, 1925 р.; Лондон, 1933 р.; Лісабон, 1958 р.; Стокгольм, 1967 р.
7. *Найробська угода* про охорону олімпійського символу, 1981 р.

8. *Договір* про патентну кооперацію (РСТ), Вашингтон, 1970 р. Доповнення до договору 1979 і 1984 р.
9. *Договір* про закони про товарні знаки (ТЛТ). Женева, 1994 р.
10. *Будапештський* договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, 1977 р. Доповнений у 1980 р.
11. *Гаазька* угода про міжнародне депонування промислових зразків, 1925 р. Доповнення. Гаага, 1960 р.; Лондон, 1934 р. Додаткові акти (Монако, 1961 р., Стокгольм, 1967 р.), зміни до Додаткового акта 1979 р. Протокол підписаний у Женеві в 1975 р.
12. *Лисабонська* угода про охорону найменувань місця походження і їх міжнародної реєстрації, 1958 р. Доповнення. Стокгольм, 1967 і 1979 р.
13. *Страсбурзька* угода про Міжнародну патентну класифікацію, 1971 р. Доповнення 1979 р.
14. *Ніццька* угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків, 1957 р. Доповнення. Стокгольм, 1967 р., Женева, 1977 р.
15. *Віденська* угода про введення Міжнародної класифікації образотворчих елементів знаків для товарів, 1973 р. Доповнена у 1983 р.
16. *Локарнська* угода про введення Міжнародної класифікації промислових зразків, 1968 р. Доповнена в 1979 р.
17. *Міжнародна* конвенція про захист нових сортів рослин (UPOV). Підписана відповідно до Женевського акта в 1961 р. Доповнення. Женева, 1972, 1978 і 1991 р.
18. *Бернська* конвенція про охорону літературних і художніх творів, 1886 (нею створений Міжнародний союз з охорони літературних і художніх творів). Доповнення. Париж, 1896 і 1971 р., Берлін, 1908 і 1914 р., Рим, 1928 р., Брюссель, 1948 р., Стокгольм, 1967 р.
19. *Всесвітня* конвенція про авторське право. Женева, 1952 р.
20. *Договір* ВОІВ з авторського права (ДАП). Женева, 1996 р.
21. *Міжнародна* конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і органів мовлення (Римська конвенція). Рим, 1961 р.
22. *Женевська* конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм, 1971 р.
23. *Брюссельська* конвенція про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники, 1974 р.
24. *Договір* ВОІВ щодо виконання фонограм (ДВФ), Женева, 1996 р.

25. *Конвенція про видачу європейських патентів* (Європейська патентна конвенція). Мюнхен, 1973 р. Заснувала Європейську патентну організацію (ЄПО).
26. *Євроазійська патентна конвенція*, 1995 р. Заснувала Євроазійську патентну організацію (ЄАПО).
27. *Бенгальська угода для франкомовних країн Центральної і Західної Африки*, 1977 р. Заснувала Африканську організацію інтелектуальної власності (ОАФІ).
28. *Угода про створення Африканської регіональної організації промислової власності (ARIPO)*, Лусака (Замбія), 1976 р. Доповнена Харара, 1982 р. У межах ARIPO створено Відомство промислової власності англomовних країн Африки.
29. *Угода про створення Міждержавної організації з охорони промислової власності, Адміністративної ради, Патентного відомства, Патентного суду*. Мінськ, 1991 р.
30. *Угода про створення Міждержавної ради з охорони промислової власності (МГС)* (країни СНД), 1993 р.
31. *Угода про співробітництво у галузі охорони авторського права і суміжних прав* (країни СНД), 1993 р.
32. *Директива Ради Європейського Співтовариства від 14 травня 1993 р. № 91/250* “Про юридичний захист комп’ютерних програм”.
33. *Директива Ради Європейського Співтовариства від 27 вересня 1993 р. № 93/83* “Про координацію деяких положень авторського права і суміжних прав, які можуть бути застосовані до радіомовлення через супутники і до ретрансляції по кабельному мовленню”.
34. *Директива Ради Європейського Співтовариства від 29 жовтня 1993 р. № 93/98* “Про узгодження строків захисту авторського права і окремих суміжних з ним прав”.
35. *Директива Ради Європейського Співтовариства і Ради Європейського Союзу від 11 березня 1996 р. № 96/9* “Про юридичний захист баз даних”.
36. *Всесвітнє положення про правову охорону об’єктів промислової власності і раціоналізаторських пропозицій в Україні*, 1992 р.
37. *Угода між ВОІВ і Австрією про створення Міжнародного центру патентної документації (МЦПД)*. Відень, 1972 р.

Спеціальна література

1. *Авторское право и смежное право в Европейском Союзе и Российской Федерации: Сб. докл. и дискуссий по матер. Междунар. семина-*

- ров по вопр. охраны интеллект. собственности в сфере культуры и искусства, май — ноябрь 1996 г. — М., 1997. — Вып. 1.
2. *Авторское право и смежные права // Интеллектуальная собственность: В 2 т. — Минск, 1997. — Т. 1.*
 3. *Авторское право и смежные права // Интеллектуальная собственность: Основные материалы: В 2 ч. — Новосибирск, 1993. — Ч. 2.*
 4. *Авторское право и смежные права // Законы, конвенции, договоры и соглашения: Сб. матер. / Под ред. С. А. Сударикова. — Минск, 1998.*
 5. *Авторское право: Нормативные акты. Национальное законодательство и международные конвенции. — М., 1998.*
 6. *Авторское право: Сб. нормат. док. — М., 1985.*
 7. *Андрощук Г. А. TRIPS и гармонизация законодательства в области интеллектуальной собственности // Предпринимательство, хозяйство и право. — 1997. — № 2.*
 8. *Андрощук Г., Денисюк В. Франчайзинг: исключительное право и право интеллектуальной собственности в договоре // Бизнес-информ. — 1997. — № 14.*
 9. *Андрощук Г. А., Пахаренко А. П. Правовая охрана товарных знаков, фирменных наименований и географических указаний в Германии. — К.: Тансон, 1997.*
 10. *Бадиця І. А. Авторське, винахідницьке право, право на відкриття і міжнародний захист авторських прав. — К.: ІЗМН, 1997.*
 11. *Бершов А. Становлення авторського права США // Друкарство. — 1996.*
 12. *Боденхаузен Г. Парижская конвенция по охране промышленной собственности: Комментарий. — М.: Прогресс, 1977.*
 13. *Договор о патентной кооперации (РСТ) и Инструкция к РСТ. Официальный русский текст. — Женева: ВОИС, 1990.*
 14. *Дюма Р. Литературная и художественная собственность: Авторское право во Франции. — М., 1989.*
 15. *Европейские патентные конвенции. — М., 1985.*
 16. *Еременко В. И. Европейское патентное законодательство. — М., 1989.*
 17. *Законодательство стран СНГ в области промышленной собственности: В 2 т. — М., 1996.*
 18. *Залесов А. Охрана изобретений по соглашению ТРИПС // Интеллект. собственность. — 1996. — № 11–12.*

19. *Залесов А.* Охрана прав на интеллектуальную собственность по соглашению TRIPS // За рубежом. — 1996.
20. *Иванов И. Д., Сергеев Ю. А.* Патенты и лицензии в международной капиталистической торговле. — М.: Внешторгиздат, 1962.
21. *Ионова О. В.* Международные соглашения в области охраны прав промышленной собственности. — М., 1994.
22. *Интеллектуальная собственность.* Основные материалы: Пер. с англ. — М.: Наука. — Т. 1–2.
23. *Интеллектуальная собственность.* Основные материалы: Учеб. пособие. — К., 1998. — Ч. 3.
24. *Интеллектуальная собственность:* Словарь-справочник / Ред. А. Д. Корчагин и др. — М.: ИНФРА-М, 1983.
25. *Интеллектуальная собственность в Украине:* правовые основы и практика: Науч.-практ. изд.: В 4 т. / Под общ. ред. А. Д. Святоцко-го. — К.: Ін Юре, 1999.
26. *Как получить евразийский патент.* — М., 1996.
27. *Кузнецов М. Н.* Охрана результатов творческой деятельности в международном частном праве. — М., 1978.
28. *Лебедева Е. А., Недотко П. А.* Внедрение изобретений в промышленности США. — М.: Наука, 1984.
29. *Матвеев Ю. Г.* Международная охрана авторских прав. — М., 1987.
30. *Матвеев Ю. Г.* Международные конвенции по авторскому праву. — М., 1978.
31. *Международная охрана промышленной собственности.* Парижская конвенция. — М., 1967.
32. *Международные конвенции об авторском праве:* Комментарий. — М., 1982.
33. *Миронов Н. В.* Новое законодательство о международном сотрудничестве в области промышленной собственности // Вопр. изобретательства. — 1988. — № 9.
34. *Нормативные акты и документы патентного поверенного:* В 4 т. — М., 1995.
35. *Охрана промышленной собственности в Германии.* — М., 1995.
36. *Патентное законодательство зарубежных стран:* В 2 т. / Ред. А. Куликов. — М.: Прогресс, 1997.
37. *Рассохин В. П., Белов В. В., Некин Е. И., Цимбалов М. М.* Первый шаг к единой патентной системе содружества (К заключению Временного соглашения об охране промышленной собственности) // Вопр. изобретательства. — 1952. — № 1–2.

38. *Самчин Ю. С.* Зарубежное патентование. Продажа лицензий на изобретение. “Ноу-хау” и оказание услуг типа “инжиниринг”. — М., 1995.
39. *Сборник* материалов международного семинара по авторскому праву. — М., 1995.
40. *Сергеев А. П.* Авторское право России — СПб., 1994.
41. *Сергеев А. П.* Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. — М.: Теис, 1996.
42. *Словарь* иностранных слов. — М., 1984.
43. *Словарь* терминов по изобретательству, патентно-лицензионной работе и патентной информации. — М., 1984.
44. *Советский* энциклопедический словарь. — М., 1980.
45. *Трахтенгерц Л. А.* Основные положения патентного права Великобритании / Ред. М. М. Богуславский. — М., 1965.
46. *Турлин А. И.* Международно-правовое регулирование вопросов интеллектуальной собственности (смежные права). — Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — СПб., 1995.
47. *Фейгельсон В. М.* Интеллектуальная собственность и внешнеэкономическая деятельность. — М., 1997.
48. *Фейгельсон В. М.* Основные принципы защиты и использования интеллектуальной собственности в современных условиях. — М., 1996.
49. *Чернышева С. А.* Авторский договор в гражданском праве России. — М., 1996.
50. *Шатров В. П.* Международное сотрудничество в области изобретательского права. — М.: Междунар. отношения, 1982.
51. *Юдкевич Б. Б., Луб'яна Е. І., Ковальов С. В.* Промислова власність та зовнішньоекономічна діяльність: Довідковий навч. посіб. — К.: ІЗМН, 1996.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	18
Завдання для контрольних робіт	19
Питання для самоконтролю	31
Список рекомендованої літератури.....	33

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерне верстання

Н. В. Медведєва
І. В. Хронюк
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1513

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП